

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică;
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Varianta 5

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. Cím és szöveg összefüggése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont,
(pl. „A vigasztaló” cím jelentése: bátorító, megnyugtató, biztató; a vers szövegében azt sorolja, milyen léthelyzetekben mi minden töltheti be a vigasztalás szerepét; a lírai én számára a költészet nyújt vigaszt stb.)

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont

b. Az első szakasz képsora, mondatfelépítése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont
(pl. Metaforái tömörek, átláthatóak; halmozásuk a költészethez fűződő érzéseit kifejező szavak, képzetársítások keresése, nyelvi megalkotottság; gondolatrítmussal, azonos felépítésű mondatokkal előkészített csattanó; a lírai én ünnepléses felkiáltása, szenvedélyes vallomása; természeti és emberi világ párhuzamai; a metaforák fogalmi és képi síkja közötti közelség, összetartozó, szükségszerű egység, még ha ellentéttel is fejezi ki; közös elemek: I. „tűzhely” „fészek” szakrális középpont, melegség, otthon, menedéket, biztonságot, enyhülést nyújtó stb.)

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont

c. A költemény stílusalakzatai, motívumai

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont
(pl. Párhuzamra épülő gondolatrítmus is a költészet vigasztaló szerepébe ringató I. 1., 3. vsz.; ellentétek sora: az életút-motívum nehézsége I. tél-toposz – megszipít, örömet nyújtó szerepe: virágmotívum; magány – társaság; jókedv – bánat; a „te” hangsúlyos ismétlése, alliteráció: „puha párna”; dal-motívum: az alkotás általi vigaszt stb.)

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont

d. A lírai én életfelfogása

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont
(pl. Az életút gondjait és örömeit jeleníti meg metaforikusan; a „költészet” a lírai én számára az egész világ értékeit magába foglaló; menedéket, értelmet, mindenért kárpótló, önteremtést jelentő alkotási folyamat; az önvigasztalás a léthelyzettel megbékélő folyamat is, felülemelkedés minden, a lélek nyugalma megzavaró érzéseken stb.)

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

Probă scrisă la limba și literatura maghiară maternă

Varianta 5

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Barem de evaluare și notare

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 5 pont

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont, logikus gondolatmenet,
helytelen fogalomhasználat 2 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás 5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

a. Adatok és gondolatok értelmezése és összefoglalása. A téma meghatározása, szövegtömörítés: pl. A szöveg táplálkozási szokásaink megváltozására hívja fel konkrét példákkal a figyelmet, s szerző a jövő ételeivel kapcsolatos feltételezéseit, ismereteit, W. Churchill jóslását ismerteti, támasztja alá kutatási tényekkel. 5 pont

b. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Rövid válasz megfogalmazása a szövegből vett információk alapján: pl. Rovarok: gazdag fehérje- és vitaminforrások, kicsi hely- és vízigényűek; kevesebb üvegházhatású gázt bocsátanak ki; lombikhús: költségkímélőbb, környezetkímélőbb. 5 pont

c. A szöveg kommunikációs funkcióinak megnevezése: tájékoztató/(tény- és ismeret)közlő, felhívó/konatív 5 pont

d. Témához való igazodás 5 pont

Az érvelő szöveg követelményeinek betartása 5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás 5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

a. a választott drámai alkotás műfaji jellemzői 5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Katona*: tragédia: középpontjában egy konfliktus áll, egy tragikus hős, aki tragikus vétséget követ el, küzd, buknia kell, részvétet, katarzist vált ki, a dráma világában az értékvesztés felerősödik; drámai szituáció; konfliktusos dráma: Gertrudis konfliktust létrehozó negatív fél, Bánk a pozitív, aki a helyzet megszüntetéseért küzd; tetőpont: Gertrudis meggyilkolása; Bánk tragikuma összetett; bármelyik lehetőséget választja, sorsa értékvesztés I. Melinda halála, önmaga értékeivel, elveivel szembekerülése; nemzeti, történelmi dráma: az ország, a nemzetek tragikuma I. Petur és Tibor panasza; Bánk az egész nemzetért, a nemesek és a parasztok érdekét is képviseli; középpontos dráma: Bánk az értékhierarchia csúcsán; Endre, a hatalmi hierarchia csúcsán álló személy: nincs jelen, de minden terv és cselekedet feltételezi a hozzá való viszonyulást; éjszaka motívum; drámai nyelv többszólamúsága;

Vörösmarty: romantikus drámai költemény; középpontjában bölcséleti kérdések állnak; gondolatiság; drámaiság: párbeszéd, konfliktushelyzetek, monológ, líraiság: a szereplők allegorikus alakok – Csongor, Tünde, Balga, Mirigy, a három Vándor –, költői nyelv, motívumok; mesedráma I. mesei elemek: elindulás, keresés helyzete, próbák; mesei szereplők: boszorkány, ördögfiak, Éj asszonya; kétszintes dráma: evilági, tapasztalaton túli szint, határ: kert, tündérfa, boszorkánydomb, hármass út; keretes szerkezet, a drámai cselekmény a mese okán, habár kört ír le, nem körforgást jelöl, a szerelmesek egymásra találnak;

Madách: romantikus drámai költemény, középpontjában filozófiai kérdések állnak; gondolatiság; drámaiság: párbeszéd, drámai szituáció: a világ teljessége, ellentétek harmóniája – diszharmóniája, Úr – Lucifer, Lucifer – Ádám vitája; líraiság: a szereplők szimbolikus-allegorikus alakok I. Ádám és Éva szerepkörök; költői nyelv, motívumok; mítoszi elemek: teremtmény, bűnbeesés; kétszintes dráma; keretszerkezet, bibliai, mitikus színtér; álomszínek: történelmi

színek és eszmék; utópisztikus színek; szervező elv: tézis - antitézis - szintézis; mitikus, ciklikus idő, történelmi idő stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. a mű idő- és térszerkezete

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Katona*: öt szakaszra tagolódik: a klasszicista drámamodell egy szakaszon belül értékesül: Előversengés 1. nap koraeste, palota: Ottó és Bíberach párbeszéde, Gertrudis megjelenése: alap- és határhelyzet: Ottó vágya, gyorsan kell cselekednie; magánéleti szál; I. szakasz 1. nap este, a bál idején a palotában: magánéleti és közéleti szál, Bánk hazatérése, a titok mint probléma; a királyi palotában megkülönböztetés, magyarok háttérbe szorítása, az értékesül, aki behódol Gertrudisnak; II. szakasz 3 órával később, éjjel Petur bán háza: közéleti szál; III. szakasz hajnalban Melinda szobája; magánéleti szál; IV. szakasz 2. nap koraeste, naplemente Gertrudis szobája: közéleti és magánéleti szál; Mikhál, Melinda, Bánk vádbeszéde; a tetőpont; V. szakasz 3. nap délelőtt palota, nagyterem: II. Endre hazatérése, Bánk tragikuma; az éjszaka szimbolikus jelentése: a palota és az ország állapotára utaló, a tisztánlátás hiányát is jelző;

Vörösmarty: szimmetria; időszerkezet: éjféltől éjfélig, mitikus idő: kozmikus nagyított nap; „A pogány kúnok idejéből” szerzői megjegyzés sejteti: általános értékes, a cselekmény ősmagyar környezetben játszódik: Csongor útja nemcsak az egyén, az emberiség, hanem a nemzet boldogságkereső útját is jelképezi; egymással szemben álló napszakoknak: éjféli – déli – éjféli – a kert különböző alakváltozatai felelnek meg: kert, tündérkert, elvadult kert; a fő helyszín a kert: romantikus motívum, lélek jelképe; az emberi belső világ színtere, innen indul és ide tér vissza a történetek sora; Csongor boldogság-, az élet értelme keresésének az útja; fa, út, hármas út jelentései – cselekmény szintjén, metaforikusan;

Madách: időszerkezet: mitikus, ciklikus idő, történelmi idő: múlt – jelen – jövő; térszerkezet: keretszerkezet, normaadó, transzcendens, bibliai, mitikus színtér: menny, Paradicsom, pálmafás vidék; norma követő, földi tér, álomszínek: történelmi színek és eszmék: ókor: Egyiptom, Athén, Róma; középkor: Konstantinápoly, Prága I.; álom az álomban: Párizs – szabadság, egyenlőség, testvériség, nem csalódik bennük, hiányzik Lucifer; Prága II.; újkor: London; utópisztikus színek: Falanszter, Űr – központi szerep: a küzdés értéke; Eszkimó szín stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. utak és sorsok

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont

(pl. *Katona*: cselekmény szintjén: II. Endre, a király útja: galíciai hadjáraton; távollétében felesége, Gertrudis uralkodik; az országban is háborús állapotok alakulnak ki, amiről ő nem tud, tájékozatlan; visszatérése szükségszerű I. V. szakasz, igazságot kell szolgáltatnia; metaforikus: vívódása az igazság megismerésének, a tisztánlátás útja; bírói szerepében ember és polgár konfliktusát, félelem és gyász érzését éli át; Bánk útja: cselekmény szintjén: országjáró körút, ahová Gertrudis küldi, hivatalának kötelessége is, tapasztalati út: mindenütt szegénység, nyomor; a palotába visszatérése, az ott megtett út metaforikus: a cselekedni késlekedő, de az igazságot kideríteni akaró, törvényesség, tisztesség vívódással teli útja, ugyanakkor tragikus vétségeinek útja Melindával szemben; Tibor útja a palotába: a lopás próbatétele, a tisztesség megőrzésének az útja; Melinda palotába kerülése: hűségének tisztességtelen próbája, hazatérése a halál útja;

Vörösmarty: az út, hármas út motívuma: a cselekmény szintjén: Csongor vándorként, a többi szereplő is rója a maga útját, Csongor útját keresztezik; Csongor Tündérhonba, Tünde a földre vágyik; céljukat csak saját világuk átlépésével, és a másik világba való beavatásukkal érhetik el; segítő társai: Balga, Ilma, egymást keresik, földi vágyaik a boldogságforrások; akadályozó, rontó, kizáró erők: Mirigy, vágya a fiatalok megőrzése; Csongornak és Tündének próbákat kell kiállniuk; megtalálják egymást; metaforikusan: életút, követendő eszmény,

életértelem, boldogság keresése; a boldogság megtalálásának útjai: szerelem, tudás, hatalom, pénz; csak a személyes boldogságkeresés, a szerelem bizonyul a személyiség egyetlen hiteles életcéljának, l. a Kalmár, Fejedelem, Tudós második jelenése; a vándorok egy-egy életcél képviselői, horizontális út, Csongor célja magasabb, szellemi eszményi, vertikális út: a vándorok nézőpontjából örület, költői álomvilág, betegség; Csongor boldogságkereső útja során megtapasztalja: mindennek két oldala van: szép és rút, fölemelő és borzasztó, siker és kudarc; el kell jutnia a teljes boldogtalanság állapotáig; Tünde segítő szerepe, boldogság, szerelem kertjének megteremtése; a szerelem szimbolikus jelentése: a halandó ember tesz kísérletet a mulandóság meghaladására, az életben elérhető személyes boldogságra;

Madách: az emberpár útja: a Paradicsomban még idilli állapot, tökéletes összhang: Teremtő és teremtmény, természet és ember, férfi és nő között, boldogok, kölcsönös szeretetben élnek, személyiségüket a másokban látják kiteljesedni; az érzelem az Úrral való kapcsolattartás eszköze is; a bűnbeeséssel: megtagadja teremtmény voltát, fellázad Isten ellen; alkotójával egy szintre akarja helyezni magát tudásban, halhatatlanságban; az emberpár az Istentől való elhagyatottság állapotába kerül; megbomlik létezésének összhangja; a tudás ára a boldogság és a harmónia elvesztése; Ádám rábízta magát Lucifer vezetésére; Isten magára hagyja; az álomutazás a történeti színekben: küzdelmet folytat azért, hogy a tökéletes teremtést megismételje a történelemben, szükségszerűen csalódások érik; felismeri, hogy az ember létének a mindig jobbra törő küzdelem adhat értelmet; az Úr közvetlenül nincs jelen, csak az emberpárban mindig újjászülető érzelem és Éva homályos emlékképei idézik fel egykori közelségét és a paradicsombeli állapotot; Éva mellett, különböző szerepekben, mindig megtalálja a boldogságot; Ádám elfogadja teremtmény voltát, ám a lázadással végleg megváltozik az Úrhoz fűződő kapcsolata, a jó és a rossz közötti szabad választás a felnőtt ember lehetősége; egyfajta kiegyenlítődés jön létre hit és tudás, tudás és nem tudás között; az isteni gondviseléstől támogatva léphet be az induló történelembé, amely nem azonos az álombelivel, így válik a boldogság elérésének lehetőségévé *stb.*),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

d. a drámai jellemek és nyelvhasználat

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Katona:* a dráma nyelvi többszólamúsága: l. a rejteajtó-jelenetben; Ottó a német lovagok nyelvén beszél, amikor térdepelve udvarol, Melinda Bánk öntudatos-méltóságteli nyelvén utasítja vissza, míg maga egy harmadik nyelvet és kultúrát képvisel, a bojóthiakét; a darab felfogható a nyelvek küzdelmeként is: l. Gertrudis és Petur kétféle, hatalomra törő, agresszív beszédmódot, kódot alkalmaz; Bánk beszéde a szerelem és jogtisztelet, a felelősség és a hatalom kevert nyelve; mind Bánk, mind Gertrudis nyelve osztott, ötvözött; mindkettőben jelen van a király jobbágyai gondját viselő nyelve; mikor például Gertrudis Ottónak szólítja a testvérét, a családi nyelvet, mikor hercegnek, a hivatalos nyelvet, kódot használja; a rejteajtó jelenetben a családi nyelv és a hivatalos-endrei nyelv kettőssége zavarja meg Bánkot, aki ráadásul csak hall, nem lát; Bánk nyelvének dinamikája: hol emelkedett, nyugodt, hol indulatos, zaklatott, hiányos, töredezett – vívódásának kivetítője; Tiborc, a felszabadított jobbágy körülményes mondatai kérelmének visszás helyzetére utalnak, beszéde egyetemes gondolatokat tartalmazó l. romantikus fokozás, szenvedélyes, az igazságot bátran vállaló hang; Biberach, a cselszövő tömör, bölcselkedő ítéletei, elhallgatásokkal teli, szaggatott nyelvhasználat; jelképeség l. éjszaka motívuma;

Vörösmarty: Csongor álmodozó idealista l. belépője, beszédének fenköltisége, metaforikus kifejezőmódja; belső – tudati – küzdelmet vív vágyaival, kétségeivel és tapasztalataival; csalódása szükségszerű, önmagát és a világ megismerését segítő; Mirigy, aki maga is elkeseredett, Csongor álmai kiábrándítására törekszik; próbálkozása, hogy megszerezze az ifjúság gyümölcsét, paradisztikussá válik; l. érzékekre ható szavai, tolvajnyelv használata: arról beszél, amiről Csongor hallani akar; az átkai a „félre” instrukció után; Tünde az égi szép, utat mutat Csongornak: újabb és újabb erőfeszítéseket tesz, hogy az egymásra találás alkalmát megteremtse l. csodafáról való metaforikus beszéde, szembeszáll a „rossz” erők elválasztó mesterkedéseivel, legyőzi a gyakorlati élet nehézségeit – nagyrészt Ilma segítségével; Balga

kiábrándulása, a humor szerepe a nehézségekkel szemben; a költői, választékos, stilizált és a hétköznapi, vulgáris nyelvhasználat párhuzama és ellentéte I. lábnyomok-jelenet; komikum eszközei; beszélő nevek; Éj monológja: gondolatritmus, három egység, körkörössége, költői képek: I. „féreg a pillanat buboréka” – a mulandóság jelképe, a szerelmesek sorsa; a három Vándor monológja – bölcséleti jelleg;

Madách: Lucifer a „tagadás szelleme,” a hideg, számító értelem, a fölényes intellektus megszemélyesítője, aki egyrészt a tényekkel való szembenézésre kényszerít – I. neve „fényhozó” –, de egyoldalúan torzít is, és ezért nem juthat teljes diadalra; - kritikája romboló jellegű: megoldást sohasem nyújt, pusztító szándéka azonban építően hat Ádámra, Ádám a férfi, a tudás, a tapasztalás, az értelem, a küzdés megtestesítője; vitázó szólamuk, bölcséleti jelleg: Ádám és Lucifer vitája érvek kifejtése és ütköztetése; jelképeket egymással ütköztető, jelentésüket fokozatosan kibontó hosszú mondatszerkezet I. egyiptomi szín, Lucifer két jelkép ellentétét fejt ki: piramis: a nagyravágás, szellő: az idő mulandóságának jelképe; ebből a vitából Éva kimarad; a nő, a sejtés, az érzélem; otthonteremtő lény, a szeretet megtestesítője, az *égi* szózatot rajta keresztül hallja meg Ádám; vallomásosság, személyesség, költői nyelvhasználat, épp a líraiság miatt: a szereplők mögött egy költői tudat van, amely belső vívódásait vetíti ki szereplőkbe, párbeszédbe, a párbeszédbe is inkább monológok; metaforizáció, romantikus líraiság kapcsolódik a nőhöz, Évához I. Paradicsom, szerelmi jelenet idillje, egymásbatükrözés motívuma stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Az értékezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értékezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értékezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszadásra* 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér